

Súd: Krajský súd Trenčín
Spisová značka: 6Co/154/2017
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3513203094
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 05. 2017
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Ľubica Bajzová
ECLI: ECLI:SK:KSTN:2017:3513203094.3

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trenčíne v senáte zloženom z predsedníčky JUDr. Ľubice Bajzovej a členiek JUDr. Aleny Záhumenskej a Mgr. Martiny Trnavskej v právnej veci žalobcu Y. proti žalovanému M. v spore o zaplatenie 157 Eur s prísl., o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom, č.k. 4C/239/2013-129 zo dňa 22. novembra 2016, takto

rozhodol:

Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej - zamietajúcej časti a v súvisiacej časti o náhrade trov konania medzi stranami sporu **p o t v r d z u j e .**

Žalovanému vo vzťahu k žalobcovi nárok na náhradu trov odvolacieho konania **n e p r i z n á v a .**

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie konanie o zaplatenie zmenkového úroku vo výške 0,19% denne zastavil a vo zvyšku žalobu o zaplatenie zmenkovej sumy 157 Eur s príslušným zmenkovým úrokom a zmenkovej odmeny zamietol a žalovanému nepriznal nárok na náhradu trov konania. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že žalobca sa podanou žalobou domáhal zaplatenia zmenkovej sumy spolu so zmenkovým úrokom, zmenkovou odmenou a súčasne žiadal aj náhradu trov konania. Žalobu odôvodnil tým, že ako indosatár je nadobúdateľom všetkých práv zo zmenky, ktorú vystavil žalovaný dňa 28.04.2009 na zmenkovú sumu 187 Eur. Konanie v časti zmenkového úroku vo výške 0,19% denne zastavil podľa § 144 CSP vzhľadom na späťvzatie žaloby čo do tejto časti. V súlade s článkom 5 ods. 1 Nariadenia nariadil súd prvej inštancie pojednávanie, na ktoré predvolal strany sporu a zástupcu žalobcu, ktorý sa na pojednávanie nedostavil, hoci mu bolo predvolanie riadne doručené, nežiadal odročiť pojednávanie, preto súd vec prejednal v jeho neprítomnosti. Žalovaný, ktorý sa pojednávania zúčastnil, si nepamätal, že si bral úver od tejto nebankovej spoločnosti. Súd prvej inštancie vykonal dokazovanie oboznámením obsahu spisu a listinných dôkazov, a to zmenky, zmluvy o úvere č. XXXXXXXX a všeobecných obchodných podmienok poskytnutia úveru a zistil nasledovný skutkový stav veci. Dňa 28.04.2009 uzatvorila spoločnosť A., so žalovaným na predtlačenom formulári zmluvu o úvere, podľa ktorej mu bol poskytnutý úver vo výške 200 Eur (ďalej len "zmluva o úvere"). V bode 17 všeobecných podmienok poskytnutia úveru je obsiahnutá dohoda o vyplnení zmenky, podľa ktorej na zabezpečenie peňažného záväzku dlžníka ako vystaviteľa zmenky vyplývajúceho z tejto úverovej zmluvy voči veriteľovi ako remitentovi, vystavil vystaviteľ zmenku, v ktorej nie je vyplnená zmenková suma a dátum začiatku úročenia zmenkovej sumy. Zmluvné strany sa dohodli, že zmenkovú sumu vyplní na zmenke remitent najskôr v deň, kedy sa v zmysle bodu 4 týchto podmienok stane celý dlh splatný okamžite. Dátum začiatku úročenia zmenkovej sumy vyplní na zmenke remitent tak, že ním bude deň, kedy sa v zmysle bodu 4 týchto podmienok stal splatný celý dlh. Zo zmenky vystavenej žalovaným dňa 28.04.2009 na rad A., súd prvej inštancie zistil, že zmenka bola splatná pri predložení (vistazmenka) s doložkami "bez protestu" a "na platenie predložiť v lehote 4 rokov od vystavenia". V pravom hornom rohu zmenky sa nachádza číslo zmluvy XXXXXXXX. Zároveň zistil, že

práva vyplývajúce z predmetnej zmenky boli spoločnosťou A. prevedené rubopisom na žalobcu. Právne súd prvej inštancie poukázal na § 52 ods. 1, 2, 3, 4, § 53 ods. 1, § 39 Obč. zákonníka a čl. I § 11 ods. 1, 2 a § 17 zák.č. 191/1950 Zb. zmenkové a šekového v znení neskorších predpisov (ďalej len ZZŠ). Súd prvej inštancie konštatoval, že vzťah strán sporu je vzťahom dodávateľa a spotrebiteľa podľa § 52 ods. 3 a 4 Občianskeho zákonníka a treba naň aplikovať ustanovenia Občianskeho zákonníka o spotrebiteľských zmluvách. Zmluva o úvere bola žalovanému predložená už vo vopred, dodávateľom na pripravenom predtlačenom formulári, teda bez možnosti žalovaného akokoľvek ovplyvniť jej obsah. Zmenka vychádza zo zmluvy o úvere uzavretej medzi spoločnosťou A., ako dodávateľom a žalovaným ako spotrebiteľom, má teda tiež pôvod v spotrebiteľskom vzťahu. Žalovaným bola vystavená ako zabezpečovacia zmenka k zmluve o úvere, pričom bola v súlade s bodom 17 všeobecných podmienok poskytnutia úveru vystavená ako blankozmenka. Zmenková suma a dátum začiatku úročenia zmenkovej sumy bol do zmenky doplnený dodatočne, čo vyplýva aj z odlišného spôsobu vyplnenia týchto údajov v porovnaní s údajmi o vystaviteľovi, mieste a dátume vystavenia zmenky. Po preskúmaní zmluvy o úvere vrátane všeobecných podmienok poskytnutia úveru dospel súd prvej inštancie k záveru, že zmluva je koncipovaná tak, že je v nej hrubým spôsobom narušená rovnováha medzi právami a povinnosťami zmluvných strán, a to najmä v ustanoveniach o zabezpečovacích prostriedkoch (dohoda o zrážkach zo mzdy, niekoľkonásobné zmluvné pokuty vrátane tzv. "poplatku z dôvodu neplnenia záväzkov dlžníka", blankozmenky) a zároveň sú zmluva a všeobecné podmienky koncipované výlučne na prospech veriteľa, obsahujú prakticky len povinnosti dlžníka a práva a výhody veriteľa. Vzhľadom na nerovnosť podmienok účastníkov zmluvy vyjadrenú v takmer všetkých ustanoveniach zmluvy sa celá zmluva prieči dobrým mravom a je v rozpore so zásadami poctivého obchodného styku. Skutočnosť, že sa zmluva prieči dobrým mravom spôsobuje jej absolútnu neplatnosť. Súd prvej inštancie zdôraznil, že žalobcovi nie je možné priznať ním uplatnený nárok nielen z dôvodu neplatnosti samotnej zmluvy o úvere, ktorý predložená zmenka zabezpečovala, ale aj preto, že vychádza zo zmenky vystavenej spotrebiteľom bez toho, aby bola pri uzavretí zmenkovej zmluvy vylúčená prevoditeľnosť tejto zmenky indosamentom. Z ustanovení čl. I § 11 ZZŠ vyplýva, že zo zákona je každá zmenka prevoditeľná indosamentom, pokiaľ v nej výslovne nie je uvedený text "nie na rad". Prevoditeľnosť zmenky nastáva zo zákona. V zmysle týchto ustanovení čl. I § 17 ZZŠ má indosament zmenky tie účinky, že žalovaný zo zmenky, v tomto prípade spotrebiteľ, nemôže robiť majiteľovi námietky, ktoré sa zakladajú na jeho vlastných vzťahoch k vystaviteľovi alebo k predošlým majiteľom, okrem ak majiteľ pri nadobúdaní zmenky konal vedome na škodu dlžníka. Indosamentom zmenky sa tak spotrebiteľ ako zmenkový dlžník dostáva do situácie, že sa nemôže dovoliavať zákonnej ochrany svojich práv ako slabšej zmluvnej strany v spotrebiteľskom vzťahu. Zákon súčasne umožňuje, aby účastníci v zmenkovej zmluve prevoditeľnosť zmenky indosamentom vylúčili /§ 11 ods. 2 ZZŠ/, čo by malo za následok, že spotrebiteľ ako zmenkový dlžník bude mať v prípade prevodu zmenky zachované námietky, ktoré sa zakladajú na jeho vlastných vzťahoch k vystaviteľovi alebo k predošlým majiteľom zmenky. Ustanovenie § 11 ods. 2 ZZŠ umožňujúce vylúčiť prevoditeľnosť indosamentom tak predstavuje práve také ustanovenie, ktoré je na prospech spotrebiteľa a v zmysle § 52 ods. 2 Obč. zákonníka sa preto v prípade zmenky vychádzajúcej zo spotrebiteľského vzťahu a vystavenej spotrebiteľom musí ako spotrebiteľovi prospešnejšie použiť vždy. Porušenie tohto zákonného príkazu zakladá rozpor zmenkovej zmluvy so zákonom a tým jej neplatnosť podľa § 39 Občianskeho zákonníka. Nevylúčenie prevoditeľnosti zmenky, ktorá sa týka spotrebiteľského vzťahu a z ktorej je zmenkovým dlžníkom spotrebiteľ, indosamentom podľa § 11 ods. 2 ZZŠ je porušením povinnosti použiť v spotrebiteľskom vzťahu vždy takú právnu úpravu, ktorá je na prospech spotrebiteľa / § 52 ods. 2 Občianskeho zákonníka/, čo zakladá neplatnosť zmenkovej zmluvy /kauzy zmenky/ podľa § 39 Občianskeho zákonníka pre rozpor so zákonom (tento záver vyplýva aj z rozsudku Vrchného soudu v Prahe sp. zn. 9Cmo 122/2013 zo dňa 29.04.2013, s ktorými sa stotožňuje a na ne poukazuje aj Krajský súd v Trenčíne vo svojich rozhodnutiach, v ktorých si uplatňoval obdobný nárok). Na základe uvedeného súd prvej inštancie žalobu vo zvyšnej časti zamietol. Žalovanému ako v spore úspešnému, nepriznal nárok na náhradu trov konania podľa § 255 ods. 1, § 262 ods. 1 CSP, keďže tento si trovy neuplatnil a zo spisu mu ani žiadne nevyplývali.

2. Proti rozsudku súdu prvej inštancie v jeho zamietajúcej časti a v súvisiacej časti o náhrade trov konania, podal žalobca v zákonom stanovenej lehote odvolanie z dôvodov, že konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 365 ods. 1 písm. d/ CSP), v konaní došlo k vadám uvedeným v § 365 ods. 1 písm. b/ CSP, keď súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane v spore uskutočňovať jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces a rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 365 ods. 1 písm. h/ O.s.p.). Poukázal na to, že súd prvej inštancie vo veci vykonal dokazovanie

oboznámením sa so zmluvou o úvere, exekučným spisom a ďalšími listinnými dôkazmi. Žalobca ani žalovaný dokazovanie v tomto rozsahu nenavrholi. Podľa § 120 O.s.p. dokazovanie v sporovom konaní je ovládané prejednávajúcou zásadou, čo znamená, že súd vychádza len zo skutočností tvrdných účastníkmi a vykonáva len tie dôkazy, ktoré účastníci navrhli. V danej veci súd prvej inštancie mohol a mal rozhodnúť o práve na úhradu zmenkovej sumy a jej príslušenstva len z predloženej zmenky. Z uskutočnených prednesov sporových strán počas písomnej fázy konania (koncentračná zásada podľa čl. 5 Nariadenia) a vykonaného dokazovania vedeného na základe návrhov sporových strán, nevyplývala potreba vykonať ďalšie nenavrhnuté dôkazy. Žalovaný mohol na základe čl. 5 ods. 3 a 6 Nariadenia vzniesť námietky voči zmenke, ak však tak neurobil, musia byť akékoľvek iné námietky odmietnuté, a to z dôvodu uplatnenia koncentračnej zásady konštruovanej Nariadením. Súd samotný nie je legitimizovaný na to, aby postupom podľa § 120 ods.1 veta prvá O.s.p. vznášal námietky voči zmenke za žalovaného. Ak tak súd učinil, ide o porušenie princípu kontradiktórnosti súdneho konania a rovnosti účastníkov konania ako súčasti práva na spravodlivé súdne konanie. Súd z vlastnej iniciatívy, bez návrhu žalovaného vykonal dokazovanie, ktoré údajne preukázalo charakter žalovaného ako spotrebiteľa. Žalovaný sa tejto obrany nedovoľoval, pohľadávku žalobcu nerozporoval, svojim konaním ju prakticky uznal. Súd sám iniciatívne rozširoval okruh dokazovaných skutočností v tom smere, aby získal pre žalovaného dostatočný podklad pre zamietnutie návrhu. Takéto správanie súdu je v právnom štáte neprijateľné a predstavuje výrazný zásah do práva na spravodlivý súdny proces, ktoré je garantované čl. 46 ods.1 Ústavy SR, ako aj čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Žalobca v odvolaní tvrdil, že je majiteľom zmenky na základe indosamentu a nie je účastníkom akéhokoľvek spotrebiteľského vzťahu, pričom ide o zmenku platnú, ktorá je abstraktným samostatným záväzkom neakcesorickej povahy a nie je možné ju spájať ani podmieňovať inými okolnosťami než tými, ktoré sú uvedené na zmenke. Súd prvej inštancie sa aplikáciou príslušných ustanovení o zmene upravených v zákone č. 191/1950 Zb. vôbec nezaoberal a ignoroval predmet sporu. Predovšetkým ignoroval ustanovenie § 17 ZŠZ, z ktorého vyplýva, že žalovaný vo všeobecnosti nie je oprávnený vznášať tzv. kauzálne námietky voči majiteľovi zmenky, ktoré vyplývajú z jeho vzťahov s pôvodným majiteľom zmenky. Ak tak v sporovom konaní nemôže robiť žalovaný, tým menej tak môže robiť sám súd. Súd porušil poučovaciu povinnosť prekročením ustanovenia § 5 ods. 1 O.s.p., porušil ustanovenia o vykonávaní jednotlivých dokazných prostriedkov, prihliadol na skutočnosti a dôkazy, na ktoré nebolo možné prihliadnuť, pretože nemali byť v sporovom konaní vedenom podľa Nariadenia vykonané bez návrhu. V odvolaní žalobca poukázal na rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky zo dňa 22.08.2002, sp. zn. 25Cdo 1839/2000, uznesenie Krajského súdu v Prešove zo dňa 05.09.2013, sp. zn. 10Co/79/2013 a uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 21.11.2013, sp. zn. 43CoZm/10/2013. S poukazom na zákon č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch žalobca uviedol, že tento zákon pripúšťal, aby na zabezpečenie nárokov zo spotrebiteľského úveru bola vystavená zmenka, pri ktorej bola limitovaná len výška zabezpečenia vo vzťahu k aktuálnej výške dlhu v čase jej vyplnenia. Zmenka mohla byť používaná aj v prostredí spotrebiteľských úverov. Prípustné sú akékoľvek zmenky, akékoľvek doložky a zároveň aj blankozmenky s úpravou vyplnenia zmenky v dohode o vyplňovacom práve. Dohoda o vyplňovacom práve nemohla byť neplatná a neprijateľnou zmluvnou podmienkou v prípade spotrebiteľa, pretože právna úprava explicitne pripúšťala používanie blankozmieniek. Napadnuté rozhodnutie je prekvapivým rozhodnutím. Žalobca navrhol rozhodnutie súdu prvej inštancie zmeniť tak, že návrhu na uplatnenie pohľadávky odvolací súd v celom rozsahu vyhovie a prizná žalobcovi právo na náhradu trov odvolacieho konania, ktoré v odvolaní vyčíslil.

3. Žalovaný nevyužil svoje právo písomne sa vyjadriť k podanému odvolaniu.

4. Od 1. júla 2016 nadobudol účinnosť zákon č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len CSP), ktorým bol zrušený zákon č. 99/1963 Zb. O.s.p. v znení neskorších predpisov.

5. Krajský súd v Trenčíne ako odvolací súd preskúmal vec na podklade podaného odvolania podľa § 379 a § 380 ods. 1, 2 CSP a dospel k záveru, že rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej - zamietajúcej časti a v súvisiacej časti o náhrade trov konania, je potrebné ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdiť. Rozhodnutie v časti výroku, ktorým súd prvej inštancie konanie v časti týkajúcej sa zaplata zmenkového úroku vo výške 0,19% denne zastavil, nepreskúmal, pretože v tejto časti rozhodnutie odvolaním napadnuté nebolo, čím nadobudlo právoplatnosť.

6. Odvolací súd rozhodol bez nariadenia pojednávania v zmysle ustanovenia § 385 ods. 1 CSP, keď v danej veci nebolo potrebné zopakovať, alebo doplniť dokazovanie a nariadenie pojednávania nevyžadoval ani dôležitý verejný záujem.

7. Podľa § 470 ods. 1 CSP, ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom jeho účinnosti.

8. Podľa § 470 ods. 2 CSP právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované. Ak sa tento zákon použije na konania začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, nemožno uplatňovať ustanovenia tohto zákona o predbežnom prejednaní vecí, popretí skutkových tvrdení protistrany a sudcovskej koncentracii konania, ak by boli v neprospech strany.

9. Preskúmaním obsahu spisu odvolací súd zistil, že súd prvej inštancie vykonal dokazovanie dostatočným spôsobom, dôkladne sa zaoberal tvrdeniami a dôkazmi účastníkov konania, dôkazy vyhodnotil v súlade so zásadami uvedenými v § 191 CSP a zo zisteného skutkového stavu vyvodil správny právny záver, keď s poukazom na ním citované ustanovenia Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, zákona o spotrebiteľských úveroch a zákona zmenkového a šekového žalobu nad rámec zastavujúcej časti zamietol. Svoje rozhodnutie súd prvej inštancie podrobne a presvedčivo odôvodnil. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozsudku a konštatuje správnosť jeho dôvodov, na ktoré v podrobnostiach odkazuje.

10. Žalobca v odvolaní proti rozsudku súdu prvej inštancie namietal, že súd prvej inštancie vykonal nikým nenavrnuté dokazovanie, svojvoľne rozšíril rozsah dokazovania, a najmä neumožnil účastníkom konania vyjadriť sa k vykonanému dokazovaniu (koncentračná zásada v zmysle čl. 5 Nariadenia). Poukázal na to, že súd samotný nie je legitimizovaný vznášať za žalovaného námietky voči zmenke, pretože tým porušil princíp kontradiktórnosti konania a rovnosti strán sporu, ako súčasti práva na spravodlivý proces.

11. Kľúčovými cieľmi európskeho konania vo veciach s nízkou hodnotou sporu stanovenými v článku 1 nariadenia sú zrýchlenie, zjednodušenie konania vo veciach s nízkou hodnotou sporu v cezhraničných sporoch v rámci EÚ a zníženie nákladov, čím sa zjednoduší prístup k spravodlivosti. Pri plnení týchto cieľov majú súdy kľúčovú úlohu iniciovať kontroly a určovať postup, ktorý treba v rámci európskeho konania vo veciach s nízkou hodnotou sporu dodržiavať, ako aj primeraným spôsobom uplatňovať vnútroštátne procesné právo, čo vyplýva z článku 19 Nariadenia. V zmysle bodu 9 preambuly Nariadenia by mal súd rešpektovať právo na spravodlivý proces a zásadu kontradiktórneho procesu najmä pri rozhodovaní o potrebe ústneho pojednávania, o dôkazných prostriedkoch a rozsahu, v akom sa vykonávajú dôkazy.

12. Jedna zo zásadných odvolacích námietok žalobcu spočívala v tom, že žalovaný sa v konaní žiadnej obrany nedovoľoval, námietky voči zmenke nevzniesol, a preto mal súd prvej inštancie vo veci rozhodnúť vyhovujúcim rozhodnutím. Tento názor je však nesprávny. Článok 4 Nariadenia upravuje zjednodušený, a v zásade písomný spôsob vedenia konania s nízkou hodnotou sporu a môže vzbudiť dojem, že súd nemá k dispozícii iné dôkazné prostriedky než v ňom uvedené, a nemá v zásade možnosť oboznámiť sa s inými písomnými dôkazmi, napr. so spotrebiteľskou zmluvou. Podľa názoru odvolacieho súdu nebolo však cieľom Nariadenia obmedziť sudcov pri zadovážení si dôkazov potrebných pre rozhodnutie vecí, ale umožniť im využívanie technických a iných prostriedkov v záujme toho, aby dokazovanie prebehlo čo najjednoduchším a najmenej zaťažujúcim spôsobom (čl. 9 ods. 3 Nariadenia). Z článkov 8 a 9 Nariadenia jednoznačne vyplýva, že aj v konaniach s nízkou hodnotou sporu je zachovaná možnosť sudcu vykonať potrebné dokazovanie a napr. aj nariadiť ústne pojednávanie, ak to považuje za potrebné. Aj napriek zjednodušenej forme tohto druhu konania považoval odvolací súd postup súdu prvej inštancie za správny, pričom súd prvej inštancie rešpektoval ustálenú judikatúru Súdneho dvora, v zmysle ktorej je súd povinný ex offo prihliadať na nekalosť zmluvných podmienok v spotrebiteľských zmluvách. Aj keď súčasné procesné predpisy vo všeobecnosti prenechávajú do značnej miery smerovanie konania v dispozícii strany sporu (zvyšujúci sa dôraz na dispozitívnosť a kontradiktórnosť konania), nemožno pripustiť, aby sa súdy (sudcovia) dostali do postavenia, aby len automaticky vytvárali exekučné tituly vychádzajúce iba z formálnych náležitostí podkladov rozhodnutia. Takýto prístup by bol v rozpore s § 2 ods. 2 zákona č. 385/2000 Z.z., v ktorom je zakotvené právo

aj povinnosť sudcov byť pri výkone svojej funkcie nezávislý, zákony a iné všeobecne záväzné právne predpisy vykladať podľa svojho najlepšieho vedomia a svedomia; rozhodovať nestranné a spravodlivo. Preto v akokoľvek formalizovanom procesnom postupe musí súd dbať, aby neprestal byť orgánom ochrany práv. Ani náležitý procesný postup tak nemôže viesť k vydaniu rozhodnutia, ktoré by učinilo vykonateľným nárok založený na takých excesoch, ako je zjavná absolútna neplatnosť právneho úkonu, zneužitie práva, šikanózný výkon práva a podobne. To neznamená, že by zodpovednosť za výsledok sporu nemala byť zásadne na strane sporu a ani to, že by súd mal nahrádzať jeho pasivitu. Je však potrebné vnímať hranicu, po ktorú môže byť nepriaznivý výsledok sporu odôvodniteľný prístupom účastníka k uplatneniu jeho práv v konaní, ale za ktorou je súd povinný zamedziť tomu, aby svojou autoritou aproboval nežiaduce použitie práva. Práve takéto postavenie súdu je nevyhnutným atribútom právneho štátu a spravidla je vyjadrené v procesných ustanoveniach predpisov stanovujúcich ich základné princípy vychádzajúce z hodnotových základov spoločnosti. V prípade Nariadenia je to jednoduchý odkaz na spravodlivosť ako vodiaci princíp, na ktorý priamo odkazuje v bode 1 preambuly. Nebolo by možné považovať za spravodlivé také rozhodnutie, ktoré by súd vydal napriek závažným principiálnym pochybnostiam o dôvodnosti uplatneného nároku iba preto, že bol dodržaný procesný postup, ktorý sám o sebe dovoľuje uplatnenému nároku vyhovieť. Vzhľadom na to bol súd prvej inštancie aj v procese podľa Nariadenia oprávnený rozhodnúť inak ako vyhovením návrhu, (a to aj za situácie, že by žalovaný v žalobnej odpovedi nárok prípadne akceptoval) a bol oprávnený aj na vykonanie dôkazov, ktoré strany sporu nenavrhl, pretože boli nevyhnutné pre také rozhodnutie vo veci, ktoré zabránilo aprobovaniu zjavne neprimeraného použitia zmenky.

13. Žalobou v predpísanej podobe (tlačivo A) podanou podľa článku 4 ods. 1 Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007, ktorým sa ustanovuje európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu, sa žalobca proti žalovanému domáhal zaplataenia zmenkovej sumy 157 Eur s príslušenstvom a náhrady trov konania. Podľa článku 5 ods. 1 Nariadenia má konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu písomnú formu. Súd nariadi ústne pojednávanie iba vtedy, ak to považuje za potrebné alebo ak to navrhnú účastníci, príp. niektorý z nich. V súlade s článkom 19 Nariadenia ak Nariadenie neustanovuje inak, európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu sa riadi slovenským procesným právom. Procesný postup súdu je upravený v článku 5 ods. 2 - 7, článku 6, 7, 8, 9, článku 12 ods. 2 Nariadenia, v ostatnom sa tento postup riadi Občianskym súdnym poriadkom. Kľúčovými cieľmi európskeho konania vo veciach s nízkou hodnotou sporu stanovenými v článku 1 Nariadenia sú zrýchlenie, zjednodušenie konania vo veciach s nízkou hodnotou sporu v cezhraničných sporoch v rámci Európskej únie zníženie nákladov, čím sa zjednoduší prístup k spravodlivosti. Pri plnení týchto cieľov majú sudy kľúčovú úlohu iniciovať kontroly a určovať postup, ktorý treba v rámci európskeho konania vo veciach s nízkou hodnotou sporu dodržiavať, ako aj primeraným spôsobom uplatňovať vnútroštátne procesné právo, čo vyplýva z článku 19 Nariadenia. V zmysle bodu 9 preambuly Nariadenia by mal súd rešpektovať právo na spravodlivý proces a zásadu kontradiktórneho procesu najmä pri rozhodovaní o potrebe ústneho pojednávania, o dôkazných prostriedkoch a rozsahu v akom sa vykonávajú dôkazy. Povinnosť súdu kontrolovať a určovať postup v rámci európskeho konania vo veciach s nízkou hodnotou sporu sa posilňuje v zmysle článku 12 ods. 2 Nariadenia, ktorým sa súdu ukladá povinnosť podporovať strany sporu, pokiaľ ide o procesnoprávne veci, a to poskytovaním informácií o procesnoprávných otázkach, pričom z odôvodnenia čl. 9 vyplýva, že súd musí v záujme zabezpečenia spravodlivosti konania voči obidvom stranám sporu postupovať rovnakým spôsobom. Povinnosť informovať strany o procesnoprávných otázkach si súd môže v závislosti od vnútroštátnych postupov plniť rôznym spôsobom.

14. Odvolací súd v konaní nezistil, že pred súdom prvej inštancie došlo k vadám v postupe súdu podľa čl. 7 ods. 1 Nariadenia pri posudzovaní procesných otázok v priebehu konania. Súd prvej inštancie doručil stranám sporu poučenie účastníka konania podľa v tom čase platného a účinného Občianskeho súdneho poriadku, a tiež aj podľa v súčasnosti platného a účinného Civilného sporového poriadku. Žalovanému doručil aj kópiu zmenky. Súd prvej inštancie vykonal skutkové zistenia, ktoré posúdil ako právne významné pre rozhodnutie o uplatnenom nároku a následne vo veci rozhodol na pojednávaní dňa 22.11.2016, na ktorom aj vyhlásil rozsudok.

15. V súlade s bodom 22 preambuly, článkom 12 ods. 2 a 19 tohto Nariadenia je súd povinný poučiť účastníkov o ich procesných právach. Je potrebné postupovať v súlade s vnútroštátnym právom, ktoré jednoznačne v § 182 CSP (predtým § 120 ods. 4 O.s.p. platného a účinného do 30.6.2016) ukladá povinnosť súdu prvej inštancie pred rozhodnutím vo veci samej poučiť účastníkov, že všetky dôkazy a

skutočnosti musia predložiť alebo označiť najneskôr do vyhlásenia rozhodnutia vo veci samej, pretože na dôkazy a skutočnosti predložené a označené neskôr súd neprihliada.

16. Súd prvej inštancie dodržal v konaní procesný postup, ktorý vyplýva z Nariadenia a v spojení s ním z príslušných ustanovení CSP platného a účinného v čase rozhodovania, pričom postupoval v súlade s § 182 CSP platného a účinného od 01.07.2017, a účastníkov konania poučil tiež podľa § 120 ods. 4 O.s.p. platného a účinného do 30.6.2016, ako aj podľa § 182 CSP platného a účinného od 01.07.2017, o dôkaznej povinnosti. Túto povinnosť má súd bez ohľadu na to, či je účastník konania právne zastúpený. V nadväznosti na oznámenie súdu adresované účastníkom konania, že vykoná z vlastnej iniciatívy aj iné, než účastníkmi predložené dôkazy, sa toto poučenie javilo ako potrebné. Splnenie tejto poučovacej povinnosti má rozhodujúci vplyv na rozhodnutie vo veci samej, na možnosť napadnúť toto rozhodnutie v riadnom, prípadne aj v mimoriadnom opravnom konaní, pretože jeho obsahom je významné obmedzenie predkladať alebo označovať v ďalšom konaní dôkazné prostriedky a skutočnosti, hoci objektívne existujú. Súd prvej inštancie musí splniť túto poučovaciu povinnosť s osobitným zreteľom na to, že spravidla ide o poslednú reálnu možnosť predložiť alebo označiť dôkazné prostriedky a skutočnosti, ktoré by mohli priniesť skutkové poznatky nevyhnutné na úspech žaloby alebo účinnú obranu proti nej. Žalobca bol v konaní riadne poučený a mal možnosť sa oboznámiť s vykonaním dôkazov na nariadenom pojednávaní, ktorého sa však nezúčastnil.

17. Preskúmaním obsahu súdneho spisu odvolací súd zistil, že žalobca mal objektívnu možnosť vyjadriť sa ku všetkým skutočnostiam a dôkazom, ktoré súd prvého stupňa pripojil do spisu bez návrhu účastníkov konania podľa § 120 ods. 1 posledná veta O.s.p. platného a účinného do 30.06.2016 a ktoré pri rozhodovaní posúdil ako významné pre zistenie skutkového stavu a právne posúdenie žalobcom uplatneného peňažného nároku zo zmenky podľa § 123 O.s.p. platného a účinného do 30.06.2016. Citované zákonné ustanovenie dávalo súdu možnosť vykonať aj iné dôkazy ako tie, ktoré navrhli účastníci konania, za účelom zistenia skutkového stavu, zvlášť za situácie aká nastala v danom spore. Ide vlastne o prelomenie zásady formálnej pravdy v sporovom konaní. Tento postup je výnimočný a je možné ho využiť vtedy, keď je vykonanie nenavrnutých dôkazov nevyhnutné pre rozhodnutie vo veci. Súd prvej inštancie mal zo žalobcom predloženej vlastnej zmenky preukázané, že pôvodným majiteľom zmenky bola spoločnosť A., na rad ktorej vystavil dňa 28.04.2009 žalovaný zmenku, na líci ktorej sa nachádza číslo zmluvy XXXXXXX. Práve tieto skutočnosti boli podkladom pre postup súdu prvej inštancie podľa § 120 ods. 1 posledná veta O.s.p. platného a účinného do 30.6.2016, pretože vznikli pochybnosti, či zmenka vystavená žalovaným má, alebo nemá zabezpečovací charakter, či zabezpečovala alebo nezabezpečovala plnenie zo spotrebiteľskej zmluvy, prípadne i zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere.

18. V prospech správnosti takéhoto postupu súdu prvej inštancie svedčí aj to, že bol v súlade s následným stanoviskom spoločného zasadnutia občianskoprávneho a obchodného kolégia Najvyššieho súdu SR zo dňa 20.10.2015 podľa ktorého, v prípade, ak z akýchkoľvek okolností prejednávanej veci vyplynie konajúcemu súdu súvislosť s nekalou povahou či neprípustnosťou uplatneného nároku, je tento ex offo povinný zabezpečiť prieskum nároku v intenciách možnej absolútnej neplatnosti úkonu, v ktorom má nárok základ. Ak je vystaviteľom zmenky spotrebiteľ, je možné túto skúmať až po úroveň dohody o vyplňovacom práve, aplikujúc právnu úpravu platnú a účinnú v čase, kedy bola zmenka vystavená.

19. Úlohou súdov členských štátov EÚ (ďalej „vnútroštátny súd“) je uplatňovať popri vnútroštátnom práve aj právo Spoločenstva (komunitárne právo), ktoré sa musí v členských štátoch EÚ uplatňovať jednotne. Právo Spoločenstva má tú zvláštnosť, že mení právomoci vnútroštátneho súdu v jeho vzťahu k zákonom.

20. Rozsudok Súdneho dvora Európskych spoločenstiev, ďalej len „Súdny dvor“ vo veci Simmeathal II (29.03.1978, 106/77), pomenoval úlohu vnútroštátneho súdu: „Každý vnútroštátny súd je v medziach svojej právomoci povinný v úplnosti používať komunitárne právo a chrániť práva, ktoré z tohto právneho systému vznikajú jednotlivcom“. Podľa názoru ESD by účinnosť komunitárneho práva bola „oslabená“, keby vnútroštátnym súdom bolo bránené záväzne používať komunitárne právo v súlade s rozhodnutím, či ustálenou judikatúrou Európskeho súdneho dvora. V tomto kontexte je potom možné považovať vnútroštátny súd za „všeobecný komunitárny súd“, ktorý plní dvojité úlohu; úlohu súdu členského štátu a súdu Spoločenstva. Vnútroštátny súd je pri použití vnútroštátneho práva a najmä ustanovení právnej

úpravy osobitne prijatej za účelom splnenia požiadaviek smernice, povinný vykladať vnútroštátne právo v čo najširšom možnom rozsahu v zmysle znenia a cieľa príslušnej smernice, aby dosiahol výsledok stanovený touto smernicou a dosiahol tak súlad s článkom 249 tretím odsekom ZES (Zmluva o založení Európskeho spoločenstva).

21. Predovšetkým platí, že pokiaľ ide o spotrebiteľskú zmluvu (ako aj zmluvu o spotrebiteľskom úvere), nemožno posudzovať práva a povinnosti z tejto zmluvy oddelene od použitých zabezpečovacích inštitútov (dohody o zrážkach zo mzdy, zmluvnej pokuty a vystavenie zmenky). Aj zabezpečenie spotrebiteľskej zmluvy totiž podlieha režimu ochrany spotrebiteľa vo forme súdnej kontroly, či zmluvné dojednania, vrátane akcesorických, neobsahujú nekalé podmienky v neprospech spotrebiteľa. V zmysle článku 6 smernice 93/13/EHS súd aj bez návrhu skúma nekalú povahu podmienky v spotrebiteľskej zmluve, čím sa má zabrániť tomu, aby jednotlivý spotrebiteľ nebol viazaný nekalou podmienkou a zároveň sa tým sleduje dosiahnutie cieľa v článku 7 uvedenej smernice, pretože takéto skúmanie môže mať odradzujúci účinok, smerujúci k ukončeniu používania nekalých podmienok v zmluvách uzavretých so spotrebiteľmi zo strany predajcov alebo dodávateľov. Ak by vnútroštátne právo (prípadne jeho výklad v súdnej praxi) umožňovalo veriteľovi obísť takéto preskúmanie prostredníctvom zmenky, išlo by o pozbavenie užitočného účinku smernice 93/13/EHS (effet utile). Z hľadiska práva EÚ platí pre členské štáty povinnosť prijať všetky potrebné opatrenia všeobecnej, alebo osobitnej povahy na dosiahnutie výsledku stanoveného smernicou. Odvolací súd konštatuje, že v danej veci týkajúcej sa spotrebiteľskej zmenky, ktorá bola zriadená na zabezpečenie dlhu zo spotrebiteľskej zmluvy, súd prvej inštancie postupoval správne, keď ex offico skúmal podmienky vzniku zmluvy, z ktorej zmenka vznikla.

22. Ochrana spotrebiteľa ako povinnosť súdu vyplýva nielen z predpisov hmotného práva, ale aj z práva Európskej únie. Ak zmenka vznikla na zabezpečenie splnenia dlhu zo spotrebiteľskej zmluvy, ide o spotrebiteľskú zmenku, v rámci ktorej existujú odlišnosti oproti zmenke z iného právneho vzťahu. Jednou z odlišností spotrebiteľskej zmenky je zohľadnenie kauzy právneho vzťahu, z ktorého zmenka vznikla. Ďalšou odlišnosťou spotrebiteľskej zmluvy je ex offico súdna kontrola neprijateľnosti podmienok zmluvy, z ktorej zmenka vznikla a zmluvných podmienok jej vyplnenia. To platí aj v právnych veciach podľa Nariadenia, v ktorých má žalovaný postavenie spotrebiteľa. Súdny dvor Európskej únie vo viacerých rozsudkoch týkajúcich sa smernice 93/13/EHS (C-240-244/98, Oceano Grupo Editorial, C-243/08, Pannon GSM) vyslovil, že národný súd musí mať možnosť skúmať neprijateľné podmienky v spotrebiteľských zmluvách ex offico, neskôr (C-137/08, VB Pénzügyi Lízing) dokonca vyslovil, že ich musí skúmať ex offico a (C-618/10, Banco Espanol de Credito), že odporuje európskemu právu, ak ich súd nemôže skúmať a limine (t.j. ak ich môže skúmať len ex post). V takých prípadoch musí národný súd vykladať národné procesné i hmotné právo konformne s právom Európskej únie. Z ustanovenia § 17 zákona č. 191/150 Zb. nevyplýva zákaz skúmania kauzálnych námietok ex offico. Nariadenie neobsahuje žiadne ustanovenie, ktoré by zakazovalo alebo neumožňovalo súdu skúmať kauzálne vzťahy, na ktorých zabezpečenie bola vystavená zmenka. Čl. 7 ods. 3 Nariadenia stanovuje, že súd v prípade pasivity žalovaného len "vydá rozsudok", nestanovuje, že súd žalobe musí vyhovieť. Odvolací súd je toho názoru, že v danom prípade súdu prvej inštancie nič nebránilo, aby z úradnej povinnosti skúmal, či základom zmenky je spotrebiteľská zmluva a či táto zmluva neobsahuje neprijateľné zmluvné podmienky. Pripojením zmluvy o úvere a všeobecných podmienok poskytnutia úveru súd prvej inštancie neporušil koncentračnú zásadu a tým, že účastníkom konania zaslal pripojené listiny, s obsahom ktorých sa súd prvej inštancie oboznámil a tieto posúdil ako dôkazy na zistenie skutkového stavu, neporušil ani princíp kontradiktórnosti súdneho konania a ani rovnosť účastníkov konania.

23. Vychádzajúc z judikatúry Súdného dvora Európskej únie, ktorý vo viacerých rozhodnutiach poukázal na to, že spotrebiteľ sa či už z dôvodu nevýhodnej vyjednávacej pozície alebo z dôvodu neinformovanosti dostáva do nevýhodnejšieho postavenia a túto nerovnováhu súd môže odstrániť ex offico zbavením účinku nečestných zmluvných podmienok (porov. Oceano Gruppo editoriale spojené prípady C-240 až C-244/98). Súdny dvor zároveň judikoval, že existuje nezanedbateľné nebezpečenstvo, že priemerný spotrebiteľ nedokáže poukázať na nekalú povahu zmluvnej podmienky (spojené prípady C-240 až C-244/98). Vyhodnotenie zmluvnej podmienky ako nečestnej nie je jednoduchá záležitosť. Smernica indikatívnym spôsobom vypočítava, čo všetko sa má pritom zohľadniť (posúdenie zmyslu posudzovanej klauzuly, posúdenie ostatných zmluvných podmienok, ich porovnanie s ostatnými zmluvami, vyhodnotenie všetkých okolností prípadu a iných; čl.4 ods.1 smernice). Súdny dvor stanovil jasnú požiadavku na ochranu pred nečestnými klauzulami pri štandardných produktoch

obdobne ako vyžadujú vnútroštátne pravidla verejného poriadku teda vždy za každých okolností (porov. C-76/10 A./G., bod 50,51).

24. Proces podľa Nariadenia nie je vylúčený z pôsobnosti judikátov súdneho dvora a ex offio súdnej kontroly neprijateľnosti zmluvných podmienok. Zmenka je náročná na formality a aj v zmenkových právnych veciach je dôležité zaoberať sa ex offio neprijateľnosťou zmluvných podmienok zmluvy, ktorú zmenka zabezpečuje.

25. Žalobca, ktorý sa stal majiteľom niekoľko tisíc zmeniek indosamentom od spoločnosti A. si musel byť vedomý, že v skutočnosti ide o zmenkových dlžníkov ako spotrebiteľov, na ktorých dopadá osobitná ochrana (§ 52 a nasl. Občianskeho zákonníka) a ktorých postavenie nie je možné nijako zhoršovať oproti postaveniu, ktoré garantuje Občiansky zákonník (§ 54 ods.1). Zmenky indosované na žalobcu majú priamy odkaz na zmluvy o úvere.

26. Odvolací súd preto konštatuje, že súd prvej inštancie postupoval v súlade s hmotným právom, keď riešil kauzu zmenky a zmluvu o úvere posúdil ako spotrebiteľskú zmluvu obsahujúcu neprijateľné zmluvné podmienky. Ako základnú a významne neprijateľnú zmluvnú podmienku je potrebné posúdiť aj dohodu o vyplnení zmenky ako súčasť všeobecných podmienok poskytnutia úveru podľa § 53 ods. 4 písm. k/ Občianskeho zákonníka. Jedná sa o neprijateľnosť zmluvnej podmienky podľa § 53 ods. 4 písm. l/ Občianskeho zákonníka, nakoľko prijatím zmenky preniesol veriteľ povinnosť dôkazného bremena na spotrebiteľa (čl. 1 § 10 a § 17 zákona č. 191/1950 Zb.).

27. Odvolací súd, zhodne so súdom prvej inštancie, je toho názoru, že pôvodnému majiteľovi zmenky, remitentovi, nevzniklo právo zmenku vyplniť pre absolútnu neplatnosť dohody o vyplňovacom práve ani zmenku vystavenú žalovaným prijať. Žalobcovi zo zmenky nevzniklo právo na žiadne plnenie. Žalobca, ktorý nadobudol zmenku rubopisom na škodu dlžníka, sa nemôže úspešne domáhať plnenia titulom zmenky prijatej a vyplnenej v rozpore s hmotným právom, pretože ide o výkon práva, ktorý nepožíva právnu ochranu ako konanie v rozpore s dobrými mravmi podľa § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Ň

28. Za skutkovo a právne správny považuje odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie aj vo výroku o náhrade trov konania, o ktorých rozhodol súd prvej inštancie, vychádzajúc zo zásady zodpovednosti za výsledok (zásada úspechu) a miery úspechu, ktorá sa zisťuje tak u žalobcu ako aj u žalovanej. Miera úspechu vo veci závisí od vzťahu meritórneho rozhodnutia k žalobnému petitu. Žalobca bol v konaní neúspešný, čím žalovanému ako úspešnému prináleží nárok na náhradu trov konania. Keďže si však trovy neuplatnil a zo spisu mu ani žiadne nevyplynuli, súd mu ich náhradu nepriznal.

29. Rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutých častiach je vo výroku vecne správny a táto vecná správnosť predstavuje správnu aplikáciu a interpretáciu právnych noriem na základe správne zisteného skutkového stavu. Odvolací súd v podrobnostiach odkazuje na odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie, na jeho úvahy vo vzťahu ku všetkým odvolacím námietkam a na ich právne posúdenie. Žalobca v odvolaní proti rozsudku súdu prvej inštancie neuviedol žiadne skutočnosti, s ktorými by sa súd prvej inštancie v konaní nezaoberal a ktoré by neboli predmetom jeho posudzovania.

30. Z vyššie uvedených dôvodov odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie v napadnutých častiach (zamietajúcej a o náhrade trov konania), ako vecne správne podľa § 387 ods. 1 a 2 CSP účinného od 01.07.2016 potvrdil.

31. O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP. Keďže úspešnému žalovanému trovy odvolacieho konania nevznikli, odvolací súd mu nárok na náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

32. Toto rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Trenčíne pomerom hlasov tri ku nule (§ 393 ods. 2 CSP).

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) :

- dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov

b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu

c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,

d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,

e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo

f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP)

- dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu

b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo

c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP)

- dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP)

- dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy. Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 1, 2 CSP)

- v dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh, § 428 CSP)

- dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom (okrem prípadov podľa § 429 ods. 2 CSP). Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).